

dret a esborrar-ho Wartburg en la seva edició pòstuma. En provençal ha restat fins avui la forma primitiva com a nom de l'escorça, però en el derivat per al rusc el mot ha sofert la conaminació del nom de planta BRUSCUS, com a pela de frèvolos branquillons «souto la rusco di ramèu / en touto flour i' a 'n rai de mèu», *Nerto* III, 537; «pichouno sorgo, / dintre ti cascagnòu menes pas tant de brut' / Pas tant de brut, que si dos amo / soun, dins lou meme rai de flamo, / partido coume un brusco qu'eissamo» (trad «parties comme une ruche qui essaime»), *Mireio* (II, 46 6)

DERIV: *Ruscada* 'bugada', dita així per la matèria usada en els cossis, sigui perquè antigament es pogueren fer d'escorça o perquè era de «ruscla, escorça de tell» la rotllana que es posava sota el cossi (com anota el DAG a Camprodon), però potser també s'emprà per fer bugada la cendra de certes escorces (riques en taní)? «Neguna crestiana no gaus --- fer ruscada --- a negú juseu --- ni gaus anar cortejar nòvia justia, ni partera» a 1295 (RLR v, 90); d'un altre paràgraf del mateix any. «negun juseu no gaus lavar roba, ni fer ruscada, ni escudeles --- neguna crestiana no gaus portar aygua, ni fer ruscada, ni portar pan en forn a negun juseu ni justia», *InuLC*; «juseua no gaus lavar --- roba, ni ruscada ni escudeles ---» 1311 (RLR xxix, 55), en el següent passatge d'Eiximenis crec que s'ha de llegir així en lloc de *justada* (com féu Balari, *Dicc Balari*, s v *bugada*): «la muller que feya bugada o ruscada, pres de la cendrada bullent ab una çaça e per la finestra gitave'n sobre lo cap del leó, en tant que tot lo cap li escaldà» (*Terç*, 52v^o). Vegeu-ne més dades medievals en el DAG i *AlcM*: «DE LA RUSCADA O BUGADA: bugader --- la roba de llana y seda no se posa en bugada --- plegar la ruscada. cessare a lixivii percolatione; llexiu fort ---», *OPou* (*ThPu*, 228). Valor-Giner anoten *ruscada* 'bugada' i *ruscadera* 'bugadera' com a usuals en val⁴ *Ruscader*, BDC XIII, 7, *aruskadé* gc, a 6 punts de Comenge des de Luixon i la sortida de la V. d'Aran (*ALGc* III, 714 «cuvier») *Ruscador*, BDC XIII, 144.

Ruscall, a la mateixa revista XIII, 144, «tros de suro dolent», *AlcM*, i *ruscalls* «nom de l'ofici de taper de suro», DAG; però ultra aquests sentits s'ha de sospitar que en tingué algun altre (potser 'alzina surera' o 'una mena d'alz. s', tenint en compte el collectiu *Ruscalleda* NL i NP), i *Ruscall* (pron. *ruskái*) és el nom d'un gran i antic mas de les Guilleries, entre Sta. Creu d'Horta i Castanyet de Farners (1954, 1980 ---). visitat sovint constato que les suredes arriben en aquella serra al màxim d'espessor; notem que en un derivat romànic ant RUSCARIUS la segona -R- tendria fàcilment a dissimular-se en -L-, i RUSCALIU havia de donar *Ruscayl*

Ruscar *Ruscassa* *Ruscat* (*Buill d Di Cat*, xvi, 6) *Ruscot*, -clot, BDC XIII, 144. *Rusquer* 'la pila que es fa amb les peces o trossos de suro' (*CostManc* I, § 636); *ruské* 'el munt que es fa amb l'escorça del suro pelada' deien els peladors i comerciants de suro del Montnegre (Horsavinyà, 1928); *ruscler*, BDC XVI, 6, XIII, 144; *rusqueró* (-caró i -queró), DAG; *arrusque-*

rar, BDC XIII, 91. *Rusqueta* *Ruské* «cylindre d'écorce de tilleul» a l'alt Coserans (*ALGc* III, 714)

⁺*Surruscles* pl mata silvestre que el pastor conflentí de Conat, m'ensenyà de lluny, explicant-me que es fa en llocs secs com els tomanys: postulem-li un ètimon gal su-RUSCA 'bona escorça', que donat el caràcter cèltic inequívoc del prefix su- 'bo, bé' (=gr. *eu*), aportaria un bon reforç de l'antiguitat del mot entre els celtes de Gàl·lia recordem que la -l- és repercutiva i que l'hem documentada supra en doc. ross. de 1375, i avui en el Capcir, el Maestrat, el Gironès, així mateix als derivats *rusclar* *Carruscles* i oc. *enterruscle*, així com en britònic; recordem també que Conat és ja a la ratlla del lldg. i que el seu nom prové del cèltic CONDATE

¹ Belv. i Lab 1840 només *rusca* 'arna', *rusc* «tros de suro gros, pana», Lab 1864; *rusc* 'arna' Bulbena, Vogel Cf. Fontserè, *CiFiNat*, lèxic. — ² Tampoc doncs en la variant *ruscla* hem de veure més que aquest fenomen fonètic. En català ja n'hem donat diverses cites; BDC XVII, 144; *AlcM* la troba a totes les comarques del ross, i a Gxa i alt Emp. El DAG la troba a Camprodon, junt amb variant anapfíctica *rúscula*, i alhora com 'escorça de suro' i com 'escorça de tell que posen per aixecar el cossi on es fa la bugada'. Junt amb cas de *ruscle* que he assenyalat als Ports de la Tinença hi ha *ruscla* amb el sentit de 'estella' a Tortosa (BDC III, 108), i «*ruscles* i *buscalls*» torrant-se en una llar encesa (Moreira, *FolkI Tort*, 699), que encara que vagi junt amb *buscall*, potser no és com aquest, gaire més gruixut que un cercle d'escorça (cf. la definició de La Teste). En terres d'Oc aquesta variant ja apareix un parell de vegades en els Ss. xiv i xv en el Baix Roine (*FEW* x, 584a40-48) i en aquesta variant s'estén per la cintura NO-NE. del gascò: «*arruscle*: grosse écorce d'arbre» a la costa girondina (Moureau, *Pat de La Teste*), 'bornoi de xarxes' a la costa landesa, *espourrusclà* «gratter l'écorce du pin» a Aire-sur-Adour i a la Lomanha. Aqueixa -l- epentètica apareix també en la variant *rhizgl*, que és pròpia del gal·lès, i *ruskl* del bretó, junt amb *rhizgl/rusk*, com explica Pedersen (I, p. 332.13; supra), i fóra tan imprudent d'admetre que hi hagi un nexa entre aquesta variant cèltica i la romànica, com ho ha estat per part de Wartburg (n. 21) d'assegurar que no n'hi ha: de tota manera són fets que es produeixen paral·lelament. — ³ «THAIS: cistellam --- ecfer cum monumentis. PYTHIAS: ubi sita 'st? THAIS: in *rusco*», v. 754. Ordena que li portin una panereta, que té guardada dins un bagulet, i on ha dipositat uns recordatoris o testimonis. — ⁴ En canvi és estrany a les Illes: com consta pel *DFgra* (624b) que l'inclou amb la trad. «bugada» en la llista de «termes mall. antiquats o que ja no s'usen, compost per N, per entendre --- Ausiàs Marc» (en el qual per cert no en tinc nota).

Ruscuit, V. *rusclosit* *Rusquer*, *rusqueró*, *rusquet*, V. *rusca*